

tomnosti a v budoucnosti. Jde tudíž o to, abychom přesněji odhalovali tuto logiku a na tomto základě jasněji předvidali v budoucnosti možné buržoazní, reformistické a revizionistické koncepce a mýty a úspěšněji a včas je odhalovali“ (7, 1982, s. 117).

Miloslav Formánek

Valné shromáždění Československé sociologické společnosti při ČSAV

Československá sociologická společnost pravidelně po třech letech svolává valné shromáždění, na němž hodnotí výsledky své práce a orientuje svoji činnost na nové úkoly. Tentokrát se konalo 15. prosince 1982 v pražském Paláci kultury.

Valné shromáždění mělo pracovní ráz a spíše charakter hodnocení vnitrosvazové činnosti sociologické společnosti než rozbor rozvoje sociologické vědy. Jeho zahájení, které zahájil a řídil s. Jaroslav Kohout a ve druhé části s. Vlastislav Bauch, se zúčastnilo 197 členů společnosti.

Ze zprávy hlavního výboru (přednesl s. Vlastislav Bauch):

Hlavní výbor konstatoval, že se podařilo úspěšně splnit celou řadu usnesení, mimo jiné i uspořádání celostátního sjezdu československých sociologů v listopadu 1981 ve Vysokých Tatrách. Sjezd provedl určitou „inventuru“ toho, čeho bylo dosaženo při rozvoji marxisticko-leninské sociologie v Československu, a vytyčil další úkoly teoretické, ideologické a badatelské činnosti v oblasti sociologie.

V duchu závěrů XVI. sjezdu KSČ, specifikovaných sjezdem sociologů, se Československá sociologická společnost snažila o stranický přístup k rozvoji sociologického poznání a šíření sociologických poznatků. Úspěšněji než dříve se dařilo věnovat se klíčovým problémům vycházejícím z aktuálních a perspektivních potřeb budování rozvinuté socialistické společnosti, překonávat jednostrannou parcialitu a empirismus. Lépe byly využívány zvláštní možnosti marxisticko-leninské sociologie, jako například komplexní přístup k sociálním jevům, a připravovány podklady pro rozhodování, pro optimalizaci řízení.

Československá sociologická společnost prohloubila styky se sociology v SSSR a dalších socialistických zemích. Byla věnována pozornost zabezpečení příprav a účasti na X. světovém sociologickém kongresu v Mexiku. Tato účast byla velmi kladně hodnocena.

Vnitřní činnost sociologické společnosti zahrnovala v posledním období úkoly související s prohloubením vzájemné informovanosti, prohloubením vztahů mezi českými a slovenskými sociology a také snahu o zapojení mladých sociologů do aktivní práce.

Zvýšila se aktivita poboček a sekcí, které od posledního valného shromáždění uspořádaly celkem 20 seminářů a sympozií. Počet akcí se poněkud snížil, více se však dbalo na kvalitu a společenskou aktuálnost. Plenární schůze, které proběhly před valným shromážděním, přispěly k oživení činnosti, k přijetí plánů činnosti a doplnění výborů poboček a sekcí o mladé členy.

V období od posledního valného shromáždění se pozitivně rozvíjela spolupráce se Slovenskou sociologickou společností, jejíž činnost se ubírá podobnými směry jako činnost Československé sociologické společnosti.

Akce společnosti umožňovaly výměnu zkušeností a poznatků sociologů a tak přispívaly k nutnému interdisciplinárnímu a komplexnímu přístupu ke zkoumání jevů, který není možné vždy zabezpečit jen na úrovni jednotlivých institucí a ústavů.

Pro budoucnost je nutno více se zamyslet nad kritérii efektivnosti sociologických zkoumání a celé činnosti sociologické společnosti, ještě více koncentrovat pozornost na řešení neaktuálnějších úkolů, které vytyčil XVI. sjezd KSČ a které jsou konečnou nejmarkantnější vyjádřeny v úkolech státního plánu základního i aplikovaného výzkumu.

Závěrem se zpráva zabývala nutností zabývat se komplexněji místem sociologie mezi ostatními společenskými vědami, zejména vědeckým komunismem a historickým materialismem, a zvýraznila některé základní úkoly rozvoje sociologie, na něž kladl důraz sjezd sociologů.

Návrh stanov Československé sociologické společnosti (přednesl s. Lubomír Vacek):

Soudobé podmínky a úkoly rozvoje marxisticko-leninské sociologie v Československu vyžadují přijmout nový základní dokument sociologické společnosti — stanovy, které nahradí dosavadní organizační řád, podle něhož se společnost řídila od svého založení.

Stanovy přesněji vymezují cíl a smysl činnosti Československé sociologické společnosti jako „dobrovolné výběrové organizace vědeckých, vědeckopedagogických, vědeckovýzkumných a odborných pracovníků v oboru sociologie, sdružených ke společné činnosti“.

Zdůrazňují úlohu Komunistické strany Československa v rozvoji československé vědy a stanoví nutnost upevňování marxisticko-leninského charakteru sociologie. Zvýrazňují spolupráci s vědeckými společnostmi obdobného typu v SSSR a v ostatních socialistických státech. Funkci a působení Slovenské sociologické společnosti řeší v plném souladu se vzorovými stanovami vědeckých společností, které vydala ČSAV. Podle nich je Slovenská sociologická společnost samostatnou součástí Československé sociologické společnosti.

Ve stanovách jsou přesněji formulovány úkoly a formy činnosti sociologické společnosti. Částečně se rozšiřují práva, ale také povinnosti členů a zjednodušuje se přijímací řízení a jednání o zániku členství.

Oproti dřívějším ustanovením jsou podrobněji vymezeny základní úkoly hlavního výboru a jeho předsednictva; přesněji stanoveny způsoby svolávání, jednání a usnášení a také způsob volby orgánů společnosti. Ustanovení o pobočkách a sekcích neznává změn, je však přehlednější a přesněji formulováno zaměření jejich činnosti a způsob řízení.

Návrh stanov odpovídá požadavkům jednotného organizačního uspořádání vědeckých společností ČSAV, přitom však respektuje zvláštnosti zaměření, funkce a působení Československé sociologické společnosti.

Zpráva o účasti československé delegace na X. světovém sociologickém kongresu v Mexiku (přednesl s. Jaroslav Kohout).

Charakterizoval hlavní úkoly a průběh kongresového jednání, uvedl příklady různých přístupů sociologického zkoumání společenské reality a podal informaci o úspěšném vystoupení čtyř československých delegátů.

V diskusi valného shromáždění vystoupilo 7 účastníků.

S. Antonín Burian informoval o práci brněnské pobočky a vzrůstající aktivitě jejích členů. Jen v roce 1982 členové pobočky zajistili na 200 přednášek o problémech sociologie. Stručně charakterizoval obsahové zaměření hlavních brněnských sociologických pracovišť: katedry sociologie filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně, Ústavu racionalizace řízení a práce. Ústavu vědeckého ateismu ČSAV a dalších.

S. Jarolím Skalka, předseda Československé pedagogické společnosti, poukázal na pozitivní rozvoj vzájemných kontaktů pedagogů a sociologů. Přednesl námět na ustanovení sekce sociologie výchovy v rámci sociologické společnosti jako platformy k prohloubení interdisciplinární spolupráce.

S. Ondřej Prokopius se zabýval některými otázkami výchovy mladých sociologů a přednesl námět na účast sociologů v československém mírovém hnutí.

S. Miloslav Kodým, předseda vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV, zdůraznil společné cíle psychologie a sociologie v procesu výstavby socialistické společnosti a vyjádřil přesvědčení, že dojde k dalšímu rozvíjení spolupráce obou vědních disciplín.

S. Jan Rytina hovořil o výsledcích práce a dalších záměrech pobočky sociologické společnosti v Ústí nad Labem. Zdůraznil, že základním motivem její činnosti je pomoc při tvůrčí aplikaci marxisticko-leninské sociologie na řešení sociálních problémů v kraji. Zamýšlel se nad problémy, které přináší rozmanitá výzkumná činnost, nad efektivností výzkumů a také nad připraveností mladých sociologů pro praxi.

S. Jiří Kreipl podal informaci o některých aspektech činnosti sekce sociologických metod a technik (sdružuje 279 sociologů). Poukázal na některé nedostatky, které brzdí další rozvoj metodologické práce v sociologii. Chybí například systematické zpracování základních pojmů sociologické metodologie, metod a technik, chybí široce použitelný a dobře koncipovaný výpočetní systém programů pro zpracování sociologických dat, který by byl k dispozici všem sociologům. Zároveň přednesl několik námětů sekce na zlepšení činnosti sociologické společnosti.

S. Karel Rychtařík uvedl několik poznámek a námětů inspirovaných účastí na X. světovém sociologickém kongresu. Upozornil na nutnost studia gnozeologických, metodologických a metodických problémů sociologie a na náročnost a obtížnost realizace získaných poznatků tak, aby vedly ke změně sociální reality. Jednou z kardinálních koncepčních otázek života takové vědecké společnosti jako je sociologická společnost je řešení problému vztahu teorie a praxe. Připomněl, že spojení socio-

logického poznání a sociologa samotného s praxí a se životem lidu je tematikou, k níž bychom se měli stále vracet.

Valné shromáždění zvolilo nový hlavní výbor a revizory Československé sociologické společnosti. Hlavní výbor pak zvolil předsednictvo a jednotlivé funkcionáře společnosti:

Předseda:

člen korespondent ČSAV Jaroslav Kohout, Vysoká škola ekonomická, Praha

Místopředsedové:

prof. dr. Juraj Zvara, DrSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Bratislava

doc. ing. František Zich, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha

Vědecká tajemnice:

doc. ing. Jaroslava Bauerová, CSc., Vysoká škola ekonomická, Praha

Hospodářka:

dr. Jana Vítěčková, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

Členové předsednictva:

doc. ing. Vlastislav Bauch, CSc., Ústav filozofie a sociologie SAV, Bratislava

doc. dr. Antonín Burian, CSc., Ústav racionalizace řízení a práce, Brno

dr. Vladimír Dubský, CSc., Mezinárodní organizace novinářů, Praha

doc. dr. František Charvát, DrSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

Jozef Košta, CSc., Ústav filozofie a sociologie SAV, Bratislava

prof. dr. Karel Rychtařík, DrSc., Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha

ing. Lubomír Vacek, CSc., Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha

prof. dr. Antonín Vaněk, DrSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Členové hlavního výboru:

prof. dr. Miloslav Brůžek, CSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

doc. dr. Vladimír Čechák, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha

dr. Pavel Dvořák, Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha

dr. Alexander Fazík, CSc., Vojenský historický ústav, Praha

doc. dr. Blanka Filipcová, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

prof. dr. Rudolf Franěk, CSc., Ústav marxismu-leninismu ČVUT, Praha

dr. Radomír Havlík, CSc., Ústav marxismu-leninismu Univerzity Karlovy, Praha

dr. Karel Herman, Škoda konc. podnik, Plzeň

prof. ing. Antonín Hodek, Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

ing. Dalibor Holda, CSc., Ústav marxismu-leninismu Univerzity Karlovy, Praha

doc. dr. Jozef Karásek, CSc., filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava

ing. Alena Kunstová, CSc., Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha

ing. Libuše Lišková, Vysoká škola ekonomická, Praha

dr. Antonín Matějovský, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

doc. dr. Josef Patera, CSc., Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav, Hradec

Králové

dr. Katarína Podoláková, CSc., Ústav marxismu-leninismu SVŠT, Bratislava

ing. Svatomíra Přadková, filozofická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, Brno

dr. Jaroslav Ražnok, Vysoká škola politická ÚV KSČ, Praha

dr. Petr Reimer, Výzkumný ústav ekonomiky paliv a energetiky, Ostrava

dr. Jan Rytina, Výzkumný ústav pro hnědé uhlí, Most

dr. Petr Sak, CSc., Ústav pro filozofii a sociologii ČSAV, Praha

doc. dr. Jan Sedláček, CSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

dr. Soňa Szomolanyiiová, CSc., filozofická fakulta Univerzity Komenského, Bratislava

ing. Věra Tauberová, CSc., filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

doc. ing. Miloslav Tomšík, CSc., Vysoká škola ekonomická, Praha

dr. Věra Vitková, filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc

Náhradníci hlavního výboru:

dr. Jana Duffková, filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Aleš Kabátek, Ústřední rada odborů, Praha

dr. Ivan Tomek, Ústav pro výzkum veřejného mínění, Praha

Helena Woleková, Ústav technologie a racionalizace ZTS, Bratislava

Revizori:

dr. Milan Aleš, Federální statistický úřad, Praha

doc. dr. ing. Jiří Kuzin, CSc., Ústav marxismu-leninismu Univerzity Karlovy, Praha
dr. Věra Rollová, CSc., Československý výzkumný ústav práce a sociálních věcí,
Praha

ing. Marie Vacíková, filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Valné shromáždění přijalo *usnesení*, v němž se mimo jiné uvádí:

„Jednání ukázalo, že v uplynulém období se zvýšila aktivita československých marxistických sociologů v duchu závěrů, které společenským vědám ukládají usnesení orgánů Komunistické strany Československa. Byly učiněny další kroky ke komplexnímu naplňování všech funkcí, které musí marxisticko-leninská sociologie v současné etapě budování rozvinuté socialistické společnosti plnit.

Na rozvoji sociologického bádání v souladu s praktickými potřebami společnosti má podíl i činnost Československé sociologické společnosti při ČSAV. V duchu svého poslání organizovala řadu akcí, které přispěly k výměně zkušeností, podnítily vědecké diskuse a umožnily zkvalitnit práci sociologů.

Mimořádný význam v tomto ohledu měl zejména celostátní sjezd československých sociologů, uskutečněný v listopadu 1981 ve Vysokých Tatrách. Prokázal vysokou odbornou úroveň a výraznou stranickou orientaci sociologů i jejich schopnost k aktivnímu plnění společenského poslání sociologie.“

Na základě předložených dokumentů a připomínek z diskuse, jak je uvedeno v usnesení, valné shromáždění schválilo přednesené zprávy hlavního výboru a revizní komise i stanovы Československé sociologické společnosti při ČSAV. Shodlo se na tom, že je třeba podporovat tyto trendy marxisticko-leninské sociologie v Československu:

1. Věnovat maximální úsilí naplňování úkolů, které před společenské vědy postavil XVI. sjezd KSČ. V souladu se svým posláním sociologů rozvíjet práci tak, aby přispěla k řešení všech významných sociálních problémů v naší společnosti. Využít k tomu všech možností a na základě zodpovědné a angažované práce poskytovat i nadále řídicím orgánům kvalitní poznatky a usilovat o jejich optimální využitelnost.

2. Je nezbytné dále zdokonalovat teoretický systém marxisticko-leninské sociologie jako základní předpoklad zvyšování efektivity všech poznávacích činností v sociologických výzkumech a přínosu získaných poznatků pro praxi. V této souvislosti je nezbytné zlepšit spolupráci s ostatními obory marxismu-leninismu, zejména s marxisticko-leninskou filozofií, politickou ekonomikou a vědeckým komunismem. Hlavní výbor Československé sociologické společnosti musí usilovat o navázání těsnější spolupráce s příslušnými vědeckými společnostmi a institucemi a hledat vhodné formy této spolupráce.

3. Věnovat systematickou pozornost kritice soudobé buržoazní sociologie, odhalovat její nevědecký, apologetický charakter. Současně systematicky studovat a využívat všech dobrých zkušeností z rozvoje marxisticko-leninské sociologie v bratrských socialistických zemích.

4. Zdokonalit koordinaci práce českých a slovenských sociologů. Využít k tomu všech zkušeností, zejména z pořádání celostátního sjezdu československých sociologů. Hlavní výbor musí dále usilovat o lepší koordinaci práce všech sekcí a poboček, hlavně z hlediska nezbytnosti odstranit disproporce v intenzitě a kvalitě pořádaných akcí. V činnosti poboček usilovat o nejtěsnější spojení s místními institucemi v zájmu propagace marxisticko-leninské sociologie a využívání jejich možností k zdokonalování poznávací a řídicí práce stranických a státních orgánů.

5. V rámci další aktivizace členů společnosti při řešení všech významných společenských úkolů je třeba usilovat o zapojení většího počtu mladých členů společnosti do práce poboček a sekcí, intenzivněji spolupracovat s katedrami vychovávajícími nové sociology.

V další části usnesení valné shromáždění uložilo konkrétní úkoly hlavnímu výboru, pobočkám a sekcím, směřující převážně k aktivizaci jejich práce a k zabezpečení hlavních směrů činnosti. Poté jednomyslně schválilo znění dopisu adresovaného prezídiu ČSAV. V dopisu jsou stručně shrnuty výsledky činnosti Československé sociologické společnosti, vyjádřena podpora vědeckovýzkumnému programu ČSAV a přijat závazek usilovat o efektivní práci pro rozvoj marxisticko-leninské sociologie v duchu těsného spojení s politikou KSČ a potřebami praxe.

Materiály z jednání valného shromáždění jsou v plném rozsahu uveřejněny v interním bulletinu Zprávy Československé sociologické společnosti.

Účastníci valného shromáždění obdrželi informační přehled o činnosti sociologické společnosti, který obsahuje některé konkrétní údaje:

Pobočky společnosti a jejich předsedové:

Brno	doc. dr. Antonín Burian, CSc.
Hradec Králové	doc. dr. Josef Patera, CSc.
Olomouc	doc. dr. Karel Vítek, CSc.
Ostrava	dr. Petr Reimer
Plzeň	doc. dr. Alois Mužík
Ústí nad Labem	dr. Jan Rytina

Sekce společnosti a jejich předsedové:

marxistické sociologické teorie	doc. ing. František Zich, CSc.
sociologických metod a technik	prof. dr. Rudolf Franěk, CSc.
sociologie práce, průmyslu a podniku	doc. ing. Miloslav Tomšík, CSc.
sociologie města	dr. Jiří Musil, CSc.
sociologie venkova	ing. Miroslav Jiříčka, CSc.
sociologie kultury a volného času	prof. dr. Miloslav Brůžek, CSc.
sociologie rodiny	dr. Milada Mrkosová, CSc.
sociologie mládeže	ing. Dalibor Holda, CSc.
sociologie veřejného mínění	ing. Lubomír Vacek, CSc.
sociální patologie	doc. dr. Miroslav Dufek, CSc.
sociologie integrálního zkoumání člověka	dr. Alexander Fazík, CSc.
výzkumu socialistické způsobu života	dr. Richard Růžička, CSc.
sociologie tělesné kultury	doc. dr. Vladimír Čechák, CSc.

Československá sociologická společnost je jednou ze 42 vědeckých společností ČSAV, které řídí Komise pro organizaci vědeckých společností při ČSAV.

K 15. listopadu 1982 měla 728 členů, z toho 129 mimořádných. Počet členů od roku 1973 neustále stoupá. Počet mladých členů do 40 let činí 42 % a počet žen 34 %. Největší část členů působí ve vědeckých a výzkumných ústavech resortů (34 %), v podnicích a závodech (29 %) a na vysokých školách (20 %). Mezi největší pobočky patří brněnská — 70 členů a ostravská — 43 členů.

Za uplynulé období vydala sociologická společnost 13 sborníků ze seminářů sekce a poboček a 3 čísla interního bulletinu Zprávy.

Lubomír Vacek

XII. světový kongres Mezinárodní asociace politických věd v Rio de Janeiro

I. Základní údaje a celkový ráz kongresu

Ve dnech 8.—14. srpna 1982 se konal v Brazílii v Rio de Janeiro, v budově soukromé univerzity Candido Mendese XII. světový kongres *Mezinárodní asociace politických věd* — *International Political Science Association (IPSA)*. Kongresy IPSA probíhají pravidelně každé tři roky. Předcházející byl v roce 1979 v Moskvě a příští se bude konat v roce 1985 v Paříži.

Československá delegace se zúčastnila ve složení: vedoucí prof. dr. Milan Matouš, DrSc., zástupce ředitele Ústavu marxismu-lenismu ÚV KSČ, dále doc. dr. Bohumil Němec, DrSc., tajemník Městského výboru KSČ, Praha, prof. dr. Ján Kvasnička, DrSc., rektor Univerzity J. A. Komenského v Bratislavě a doc. dr. Josef Blahož, DrSc., zástupce ředitele Ústavu státu a práva ČSAV.

Mezinárodní asociace politických věd je v současné době nejvýznamnější mezinárodní organizací společenských věd jak co do počtu sdružených národních organizací politických věd, tak i jednotlivých vědeckých pracovníků v této oblasti. Tato asociace vznikla v roce 1949 původně jako organizace sdružující takřka výlučně politology z USA a Kanady, postupně se připojovali i národní asociace a jednotlivci z ostatních kapitalistických zemí. Až do roku 1961 byla Mezinárodní asociace politických věd výlučně doménou buržoazní politologie. V r. 1961 vstoupil do této asociace Sovětský svaz, což znamenalo zásadní předěl v dalším vývoji její ideové orientace. V řadě IPSA, tj. nejvyšším zastupitelském orgánu asociace, mají jednotlivé členské země 1—3 hlasy podle početnosti svých národních asociací a především podle aktivity na kongresech i v období mezi nimi. Československo získalo díky své aktivitě počínaje XII. světovým kongresem dva hlasy. (V řadě IPSA zastupují ČSSR M. Matouš a J. Blahož.)